

Міністерство освіти та науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти
імені проф. Т.І. Поніманської

**Методичні рекомендації
до виконання курсових робіт
з навчальних дисциплін «Логопедія»,
«Логопедія з методикою»**

УДК 376-056.264(072)

М 54

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з навчальних дисциплін «Логопедія», «Логопедія з методикою»: методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 016 Спеціальна освіта, 012 Дошкільна освіта з додатковою спеціальністю 016 Спеціальна освіта / укл. Г.М. Косарева, Т.О Павлюк, Н.М. Руденко, А.В. Гаєвська. Рівне: РДГУ, 2024. 46 с.

Рецензенти:

Козлюк Ольга Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Назарець Людмила Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Посібник схвалено та рекомендовано

до друку кафедрою педагогіки і психології та спеціальної освіти

імені проф. Т. І. Поніманської

(протокол № 9 від 11.09.2024 р.)

Друкується за рішенням Вченої Ради педагогічного факультету РДГУ

(протокол № 6 від 30.10. 2024 р.)

ЗМІСТ

1. ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ	4
2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
3. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	11
4. ЗАХИСТ КУРСОВИХ РОБІТ	14
5. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ	16
6. ПРИКЛАДИ ПЛАНІВ-ПРОСПЕКТІВ КУРСОВИХ РОБІТ	18
7. ЛІТЕРАТУРА	35
8. ДОДАТКИ	38

1. ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Професійна підготовка фахівців спеціальної освіти передбачає виконання курсової роботи з навчальної дисциплін «Логопедія». Необхідно зазначити, що **логопедія** – це наука про порушення мовлення, методи їхнього попередження, виявлення й усунення засобами спеціального навчання й виховання. Логопедія вивчає причини, механізми, симптоматику, перебіг, структуру порушень мовленнєвої комунікації, системи корекційного впливу.

Логопедія має свій предмет та методи дослідження певних психолого-педагогічних феноменів, що необхідно враховувати при виконанні курсової роботи.

Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у закладах вищої освіти України курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих здобувачами вищої освіти під час навчання, та їхнє застосування до комплексного вирішення конкретних фахових завдань.

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження здобувача вищої освіти, яке виконується з певної навчальної дисципліни або з окремих її розділів.

Тематика курсових робіт має відповідати завданням курсу навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Теми курсових робіт затверджуються на засіданні кафедри, а їхнє виконання визначається графіком навчального процесу. Науково-методичний рівень курсової роботи значною мірою свідчить про якість засвоєння здобувачем вищої освіти здобутих знань, загальну культуру та ерудицію майбутнього спеціаліста.

Основна **мета курсової роботи** – спонукати здобувачів вищої освіти до дослідницької діяльності, самостійної роботи з літературою, першоджерелами, до поглиблення знань із логопедії, спецпедагогіки

та оволодіння методами наукового дослідження.

Для виконання курсової роботи здобувачам вищої освіти необхідно:

- 1) обрати тему курсової роботи;
- 2) підібрати відповідні літературні джерела згідно досліджуваної проблеми;
- 3) скласти розгорнутий план курсової роботи;
- 4) визначити методологічний апарат дослідження (актуальність, об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження тощо);
- 5) підібрати необхідні діагностичні методики; методи логопедичної роботи;
- 6) провести на практиці в умовах навчальних закладів освіти формувальний експеримент;
- 7) детально описати отримані результати і сформулювати загальні висновки дослідження;
- 8) скласти логічно пов'язаний текст курсової роботи;
- 9) оформити курсову роботу згідно з вимогами до наукових праць.

У результаті виконання курсової роботи здобувачі вищої освіти вдосконалюють і розвивають такі навички та вміння:

- самостійно формулювати проблему дослідження;
- визначати мету, основні завдання, предмет, об'єкт дослідження;
- здійснювати пошук і добір потрібної наукової інформації;
- виявляти та аналізувати мовленнєві порушення у дітей, підбирати адекватні методи логопедичної роботи;
- логічно і аргументовано висловлювати свої думки, пропозиції, робити висновки;
- правильно оформлювати науково-довідковий матеріал;
- публічно захищати підготовлену роботу (робити наукові повідомлення, відповідати на запитання, захищати свою точку зору тощо).

2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота є результатом вивчення наступних дисциплін: «Логопедія», «Логопедія з методикою», «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта» і педагогічна деонтологія», «Спецпедагогіка з історією», «Мовленнєві і сенсорні системи та їх порушення», «Теорія та методика виховання дітей з порушеннями мовлення», «Психологія», «Педагогіка», «Психолінгвістика», «Спеціальна дошкільна педагогіка», «Інклюзивна освіта», «Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами валеології», «Основи наукових досліджень» і має таку структуру:

1. Вступ.
2. Теоретичний розділ.
3. Експериментальний розділ.
4. Висновки.
5. Список використаних джерел.
6. Додатки.

Текст курсової роботи починається із **титульної сторінки** (див. додаток А). У **змісті** повинні бути відображені основні питання, що розглядаються в курсовій роботі (див. додаток Б). Він забезпечує логічну структурність та послідовність викладу матеріалу і визначається обраною темою. Складання змісту, який відзеркалює логіку і план виконання роботи є одним із найважливіших моментів у роботі над курсовим дослідженням. Без попереднього вивчення проблеми в цілому важко визначити питання, які б відображали її суть.

Структура розділів курсової роботи може бути простою або складною, вибір основних питань визначається особливостями теми, а також метою та завданнями дослідження. Формулювання розділів повинно бути чітким, простим та лаконічним. Зміст курсової роботи обов'язково містить теоретичну та експериментальну частини (опис констатувального, формувального, контрольного етапів дослідження).

У **вступі** курсової роботи описується науковий апарат дослідження: актуальність досліджуваної проблеми, об'єкт, предмет, мета, завдання, а також розглядаються методи і організація дослідження, база дослідження, опис вибірки, структура роботи.

Актуальність у перекладі з латинської означає важливість, практичну значущість досліджуваної проблеми. Курсова робота може претендувати на ступінь актуальності тільки тоді, коли її тема відповідає сучасним проблемам психолого-педагогічної науки. При цьому здобувач вищої освіти повинен відповісти на запитання: «Чому цю проблему необхідно вивчати?».

При визначенні **об'єкту дослідження** здобувач вищої освіти повинен знати, що це частина об'єктивної реальності, яка на цьому етапі стає предметом практичної та теоретичної діяльності дитини як соціальної істоти (суб'єкта).

Предмет дослідження є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношень об'єкта, опосередкованих дитиною (суб'єктом) у процесі дослідження з певною метою в конкретних умовах.

При визначенні **мети дослідження** здобувач вищої освіти повинен відповісти на питання, чого в результаті виконання роботи він хоче досягнути, що буде кінцевим результатом його роботи.

Завдання дослідження визначають, що потрібно зробити, щоб досягнути мети. Іншими словами – мета дослідження, конкретизується в завданнях. Для курсової роботи з логопедії є достатньо 3-4 завдання.

База дослідження – це заклад чи заклади освіти, де здобувач вищої освіти буде проводити експериментальну частину дослідження.

Структура курсової роботи: вступ, 2 розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

При описі **методів і організації дослідження** потрібно дати аргументовану характеристику використаних у курсовій роботі методів психолого-педагогічного і логопедичного дослідження.

Модифіковані та самостійно розроблені методи описуються більш детально. Обов'язковою вимогою до опису організації дослідження є вказівка місця проведення, кількості осіб, яких досліджували, їхня характеристика тощо.

Огляд психолого-педагогічної, логопедичної літератури в змісті основної частини курсової роботи повинен включати:

- аналіз основних публікацій з теми курсової роботи;
- викладення результатів, які отримані різними авторами;
- приведення науково обґрунтованих фактів, яким здобувач вищої освіти дає власну інтерпретацію в аспекті теми курсової роботи.

Цей етап роботи потрібно закінчити коротким висновком щодо ступеня вивченості проблеми, що розглядається.

У **теоретичному розділі** курсової роботи здобувач вищої освіти повинне дати чітке обґрунтування основних педагогічних, психологічних, логопедичних понять, які використовуються у відповідності до загальної теми курсової роботи (наприклад, таких, як «дефект», «корекція», «компенсація», «дефектологія», «абілітація», «олігофренопедагогіка», «сурдопедагогіка», «логопедія», «діти з особливими потребами», «особистість», «діяльність», «спілкування», «творчість» тощо), виділити і логічно пов'язати основні особливості тих чи інших явищ або сторін спілкування і діяльності, виходячи з загальної теми курсової роботи.

Теоретична частина будується на основі вивчення; аналізу й узагальнення ряду літературних джерел: монографій, брошур, статей, методичних розробок тощо. Здобувач вищої освіти повинен вибрати з літератури основний матеріал, що стосується досліджуваної проблеми, дати оцінку наукових робіт, висловити свій погляд, чітко, грамотно і логічно обґрунтовано викласти тему, зробити певні методичні або наукові висновки. У тексті оформлюють посилання на цитовану літературу (додаток В). Згідно з вимогами до наукових робіт теоретичний виклад не повинен перевищувати 1/3 загального обсягу роботи.

Експериментальна частина будується на основі досліджуваного матеріалу, отриманого при обстеженні дітей здобувач вищої освіти за допомогою необхідних методик із логопедії. Здобувач вищої освіти повинен вивчити методiku близьку за темою курсової роботи, провести обстеження дітей з особливими потребами, грамотно провести формувальний етап експерименту; обрахувати отримані результати дослідження, представити їх в курсовій роботі та зробити обґрунтовані методичні та наукові висновки.

Найбільш відповідальним етапом є інтерпретація даних, отриманих у результаті експерименту. Потрібно грамотно і коректно проаналізувати, пояснити й узагальнити отримані дані, сформулювати висновки по експерименту і визначити можливість урахування отриманого результату в навчально-корекційному процесі освітнього закладу. Для правильної інтерпретації результатів експерименту здобувачу вищої освіти необхідно використовувати методи математичної обробки отриманих даних.

Результати експерименту доцільно представити наочно, оформити у вигляді таблиці, діаграми, графіка тощо.

Висновки є заключною частиною курсової роботи. У ній здобувач вищої освіти перераховує основні положення, які були викладені та доводилися в курсовій роботі. Висновки повинні бути стислими та змістовними, логічно побудованими.

Висновки ґрунтуються на основі узагальнення якісного аналізу у відповідності із завданням дослідження. Вони повинні чітко розкривати вікові та індивідуальні особливості процесу, що вивчається, властивості особистості випробуваних, накреслювати шляхи подальшого розвитку, виховання та навчання особливих дітей. Мають бути висвітлені конкретні результати власного дослідження. Також слід указати, як використовувати результати експерименту для розв'язання конкретних питань навчання та виховання.

Якщо тема курсової розроблена самостійно та творчо і при цьому окреслені на основі аналізу експериментальних даних питання для подальшого вивчення, то проблема може стати темою бакалаврської чи магістерської роботи.

У кінці курсової роботи подають **список використаних джерел**, які розташовуються за абеткою. Зразки представлено в додатку Г.

Протоколи, таблиці, зразки експериментальних матеріалів вміщуються в **додатках** (додаток Д). Їх необхідно оформлювати як продовження курсової роботи на її наступних сторінках, розташовуючи в порядку появи посилань на них у тексті курсової роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Додаток повинен мати заголовок, розміщений зверху з першої великої літери симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути написано слово «Додаток А». Велика літера А позначає додаток.

Додатки слід позначати великими літерами українського алфавіту, за винятком букв Г, Є, І, Ї, Й, Щ, Ч, Ъ, наприклад, «Додаток Б», «Додаток В» тощо.

Після написання та відповідного оформлення курсова робота здається на кафедру. Робота повинна бути надрукована на одному боці стандартних аркушів з полями, охайно оформлена, сторінки пронумеровані та подані у папці на планці. Не приймаються роботи, які написані поза закріпленою темою, здані пізніше вказаного терміну, а також такі, що не відповідають вимогам.

Науковий керівник робить висновок про можливість захисту курсової роботи або ж повертає роботу на доопрацювання. Роботи, які дістали незадовільну оцінку при рецензуванні, до захисту не допускаються і повинні бути перероблені.

Зразки робіт зберігаються на кафедрі дошкільної педагогіки

і психології та спеціальної освіти імені проф. Т.І. Поніманської.

3. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Обсяг курсової роботи – 30-35 сторінок тексту без врахування додатків формату А-4 українською мовою, інтервал – 1,5, шрифт Times New Roman, кегль 14 у редакторі MS WORD for Windows (версія не нижче 6.0), абзацний відступ – 1,25 см.; вирівнювання по ширині. інтервал шрифту (між буквами і словами) – звичайний, без зміщення; 29-30 рядків на сторінку.

Параметри сторінки: поле верхнє – 2.0 см, нижнє – 2.0 см, ліве – 3.0 см, праве – 1.0 см. Граничні розміри таблиць та малюнків у тексті (104x170) мм², назва таблиці розміщується над таблицею. Мінімальний розмір шифру таблиць – 10 пт. Малюнки, діаграми подаються відповідної якості, у кольоровому зображенні. Підпис розміщується під малюнком, діаграмою з позначенням, наприклад, Рис. 2., Діаграма 5. розміщеними з правого боку.

Вимоги до оформлення структурних частин роботи

Кожна структурна частина починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин: ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ I (РОЗДІЛ II), ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРСИТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ (великим літерами в центрі рядка без крапки). Відстань між заголовком та наступним текстом повинна бути 2 рядки.

Розділи та підрозділи повинні мати заголовки (назви). Заголовки підрозділів друкують на окремому рядку маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. У кінці заголовка ставиться крапка. Перед заголовком підрозділу ставиться номер з двох арабських цифр, розмежованих крапками: з них перша цифра – номер розділу, друга – номер підрозділу (1.1. (Назва), 1.2. (Назва), 1.3. (Назва)). Не можна розмішувати назву заголовку у нижній частині сторінки, якщо після нього залишається один рядок тексту. Такі структурні частини роботи як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера.

Нумерація сторінок наукової роботи подається арабськими цифрами без знака № у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, але враховують у загальній нумерації.

Вступ (не більше 2-3 сторінок) розкриває сутність наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, стан розробленості, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі у вступі подається загальна характеристика наукової роботи у такій послідовності:

Актуальність дослідження (доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми);

Об'єкт дослідження (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення);

Предмет дослідження (міститься в межах об'єкта – саме на ньому повинна бути спрямована увага, оскільки він визначає тему наукової роботи);

Мета дослідження (це результат дослідження);

Завдання дослідження, які конкретизують етапи досягнення мети;

Методи дослідження, що застосовані для досягнення поставленої мети;

База дослідження і опис вибірки, де вказується навчальний заклад, кількість учасників експерименту;

Структура роботи (перерахування структурних елементів, з яких складається робота, зазначення загального обсягу сторінок).

Основна частина складається з 2 х розділів (з підрозділами).

У 1 розділі основної частини подають: суть проблеми дослідження на основі опрацьованої літератури (з особливим наголосом на джерелах останніх років і літературі іноземними мовами) і вибір напрямів досліджень (загальний обсяг огляду не повинен перевищувати 1/3 обсягу основної

частини наукової роботи).

У 2 розділі подають: опис методики і результати експериментального дослідження (констатувальний, формувальний, контрольний етапи), опис ходу дослідження.

У кінці кожного розділу основної частини потрібно сформулювати висновки-узагальнення (1-2 абзаци), не виділяючи їх як окрему структурну частину. Словосполучення «Основна частина» не вживають як структурний елемент; вона починається заголовком РОЗДІЛ 1.

Висновки (загальні, обсяг до 2 сторінки) мають містити стисле викладення теоретичних і практичних результатів, отриманих здобувачем вищої освіти курсової роботи особисто в ході дослідження, а також обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень у даній галузі. Загальні висновки повинні відповідати поставленим завданням. (Посилання на інших авторів, їхнє цитування, а також наведення загальновідомих істин не допускаються).

Посилання в тексті наукової роботи робляться в квадратних дужках з наведенням порядкового номеру джерела у списку використаних джерел та номера (номерів) сторінок: [18, с. 13] або [18, с. 13-26]. Список використаних джерел подається за абеткою.

Список використаних джерел подається згідно з вимогами Державного стандарту України, що регламентує принципи оформлення бібліографічних посилань на джерела інформації – ДСТУ 8302:2015. У списку слід розрізняти тире (Ctrl + знак "мінус") та дефіс (Ctrl + Shift + "-"), наприклад: С. 79–83, науково-методичний рівень. Список повинен містити не менше 20-30 джерел.

Курсова робота повинна бути охайно оформлена, сторінки пронумеровані. Джерела, які цитуються лише в додатках, повинні розглядатися окремо від тих, що цитуються в основній частині курсової

роботи, і повинні бути перераховані в кінці кожного додатку в переліку посилань.

Додатки повинні мати загальну з основним текстом наскрізну нумерацію.

4. ЗАХИСТ КУРСОВИХ РОБІТ

Робота, написана відповідно до вищевказаних вимог, допускається до захисту. Курсова робота захищається перед кафедральною комісією.

До захисту здобувач вищої освіти повинен ознайомитися з рецензією та ліквідувати вказані недоліки, підготувати коротке повідомлення про виконане теоретичне та експериментальне дослідження, його висновки. Необхідно добре знати зміст курсової роботи, щоб вільно оперувати основними її положеннями.

На захисті повідомляється назва теми, перелік питань, висвітлених в роботі, предмет, об'єкт, мета та завдання дослідження, розкривається основний зміст виконаної роботи, методика дослідження, одержані ультати та власні висновки. Також здобувач вищої освіти дає відповідь на запитання, поставлені в рецензії керівником, та відповіді на запитання членів комісії.

Після захисту на основі рецензії керівника та рівня захисту курсова робота дістає остаточну оцінку.

Оцінка **«незадовільно» (F і FX) (0-59 балів)** одержує робота, в якій відсутня чітка постановка проблеми, план складений неправильно або відсутній. Не визначені предмет, об'єкт, мета та завдання дослідження. У викладі матеріалу немає логіки, низький науково-теоретичний рівень, зустрічаються значні помилки та неточності, мало та поверхово опрацьована педагогічна та психологічна література, немає посилань на авторів, немає достатньої самостійності при аналізі першоджерел, дібрані випадкові приклади, не розроблена (або погано розроблена) методика дослідження, відсутні результати експериментальних досліджень (або подані результати

обстеження незначної кількості дітей з особливими потребами (1-5 осіб), відсутній формувальний етап дослідження, відсутня статистична обробка даних, робота написана неграмотно, неохайно, не дотримані норми виконання курсових робіт, результати обстежень (первинні матеріали) не представлені у додатках. Оформлення списку літератури не відповідає вимогам. Також одержують незадовільні оцінки списані роботи.

Оцінка **«задовільно» 60-73 бали (E-D)** ставиться за роботу, у якій основні питання теми висвітлені поверхово та непослідовно, зустрічається багато невідповідностей, нечітко визначені мета та завдання, предмет та об'єкт дослідження, містить несистематизовані результати експериментальних досліджень, які не отримали належної статистичної оцінки. Дослідження проводилось на малій вибірці особливих дітей. Застосовувалась лише одна логопедична методика щодо завдань дисципліни, з якої здобувач вищої освіти писав роботу, відсутній формувальний етап дослідження. Висновки сформульовані нечітко. У додатку подані не всі результати індивідуальних обстежень. Оформлення списку літератури не відповідає вимогам. Робота недбало оформлена, подана на перевірку несвоєчасно. Під час захисту курсової роботи здобувач вищої освіти показує неглибокі знання щодо змісту виконаної ним роботи, відповідає невпевнено, розгублено.

Оцінку **«добре» 74-89 балів (C-B)** одержує робота, виконана на належному науково-теоретичному рівні, у якій досить повно та послідовно висвітлені питання теми, основні положення переконливо аргументовані. Правильно визначені предмет, об'єкт, мета і завдання дослідження. Робота гарно оформлена, правильно складений план, вказані цитати та джерела. Експериментальна частина містить результати обстеження однієї групи за кількома логопедичними (психологічними) методиками, які отримали належну математико-статистичну оцінку, представлені у таблицях, графіках, діаграмах, адекватно інтерпретовані,

подані у додатках. У повному обсязі описано констатувальний, формувальний і контрольний етапи дослідження. Обсяг вибірки становить 10-20 осіб. Оформлення списку літератури відповідає вимогам. Під час захисту курсової роботи здобувач вищої освіти показує глибокі знання щодо змісту виконаної ним роботи, відповідає впевнено.

Оцінку **«відмінно» 90-100 балів (А)** заслуговує робота, в якій чітко окреслені предмет, об'єкт, мета та завдання дослідження, правильно складений план, дається ґрунтовний самостійний аналіз теоретичного та фактичного матеріалу, вдало обґрунтована процедура дослідження, правильно здійснений кількісний та якісний аналізи, сформульовані самостійні обґрунтовані висновки та цікаві пропозиції, підведені підсумки теоретичного та експериментального дослідження. Експериментальна частина містить результати за двома і більше логопедичними (психологічними) методиками. У повному обсязі описано констатувальний, формувальний і контрольний етапи дослідження. Результати отримали математико-статистичну оцінку особливостей досліджуваного явища, якісно проінтерпретовані, подані у вигляді таблиць чи графічно. У додатках подано результати індивідуальних обстежень у повному об'ємі. Обсяг вибірки становить 20-30 осіб. Оформлення списку літератури відповідає вимогам. Під час захисту курсової роботи здобувач вищої освіти показує глибокі знання щодо змісту виконаної ним роботи, відповідає впевнено.

5. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Зміст та напрямки логопедичної роботи з формування і розвитку словника дітей.
2. Корекційно-логопедична робота з подолання поліморфної дислалії.
3. Корекція і профілактика порушень голосу у дітей дошкільного віку.
4. Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.

5. Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ III рівня.
6. Напрямки логопедичної роботи з формування мовлення у дітей з фонетико-фонематичною недорозвиненням мовлення.
7. Особливості засвоєння складової структури слова дітьми із ЗНМ III рівня.
8. Особливості засвоєння складової структури слова дітьми із ЗНМ III рівня.
9. Особливості корекційної роботи з дітьми з ринолалією в післяопераційний період.
10. Особливості корекційно-розвивальної роботи з розвитку мовлення у дітей з РАС.
11. Особливості корекційно-розвивальної роботи з розвитку мовлення у дітей з затримкою психічного розвитку.
12. Особливості логопедичної ритміки в системі корекційної роботи з подолання заїкання.
13. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку із моторною алалією.
14. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку із сенсорною алалією.
15. Особливості мовленнєвого розвитку дошкільників зі стертою формою дизартрії.
16. Особливості мовленнєвої підготовки дітей із ЗНМ до шкільного навчання.
17. Особливості розвитку словникового запасу у дітей дошкільного віку із псевдодубльбарною дизартрією.
18. Особливості розвитку словникового запасу у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.

19. Особливості формування графо-моторних навичок у дошкільників з дизартрією.

20. Особливості формування навичок письма у дітей з дизартрією та їх корекція.

6. ПРИКЛАДИ ПЛАНІВ-ПРОСПЕКТІВ КУРСОВИХ РОБІТ

Тема 1: «Особливості формування фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПОРУШЕННЯ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ

1.1. Сучасні наукові уявлення про фонетико-фонематичну систему та її розвиток

1.2. Загальна характеристика мовлення дітей із ЗНМ

1.3. Методи і прийоми розвитку фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку з загальним недорозвиненням мовлення.

РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ

2.1. Вивчення стану формування фонетико-фонематичної системи мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ

2.2. Методика формування фонетико-фонематичних функцій у дітей дошкільного віку із ЗНМ

2.3. Аналіз результатів контрольного етапу дослідження

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити і апробувати корекційно-розвивальну технологію з формування фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.

Об'єкт дослідження – особливості фонетико-фонематичної сторони мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ.

Предмет дослідження – процес формування фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ.

Завдання дослідження:

1. Опрацювати психолого-педагогічну і спеціальну методичну літературу з проблеми дослідження.

2. Провести дослідження стану фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ.

3. Теоретично обґрунтувати і розробити корекційно-розвивальну технологію з формування фонетико-фонематичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ.

4. Експериментально перевірити ефективність розробленої логопедичної технології в умовах корекційно-освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барзул О. В. Робота із закритою картиною (захованим предметом) як методичний прийом для розвитку діалогічного мовлення дітей із ЗНМ. *Логопед.* 2016. №3. С. 15–19.

2. Болба В. Чернетка логопеда: матеріали для корекційної роботи з виправлення мовленнєвих порушень у дітей. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 109 с.

3. Брушневська І.М. Формування механізмів мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку із ЗНМ. *Пріоритетні напрями розвитку сучасних*

педагогічних та психологічних наук: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 11–12 серп. 2017 р. Одеса, 2017. С. 38–41.

4. Вибрані праці з логопедії / Є.Ф. Соботович; уклад.: Тищенко В.В., Линдіна Є.Ю. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2015. 305 с.

5. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина перша. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 335 с.

6. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина друга. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 197 с.

7. Кабельнікова Н.В. Первинне недорозвинення мовлення у дітей (клінічний, психолінгвістичний та психолого-педагогічний аспекти): навчальний посібник. Херсон: Борисфен-про, 2017. 222 с.

8. Линдіна Є.Ю., Ревуцька О.В. Технології логопедичного обстеження: навчально-методичний посібник / упор. Є.Ю. Линдіна, О.В. Ревуцька. 2-е видання, доповнене та доопрацьоване. Київ: Освіта України, 2021. 218 с.

9. Логопедія: підручник для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю «Корекційна освіта (за нозологіями)» / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, С.Ю. Конопляста, ...[та ін.]; за ред. М.К. Шеремет; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. 5-те вид., перероб. та доп. Київ: Слово, 2018. 856 с.

10. Логопсихологія: навчальний посібник. 2-ге вид. / С.Ю. Конопляста, Т.В. Сак; ред. М.К. Шеремет. Київ: Знання, 2012. 293 с.

11. Мартиненко І.В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення: монографія. Київ: ДІА, 2016. 304 с.

12. Молошна І.А., Ласточкіна О.В. Особливості розвитку лексико-граматичної сторони мовлення із загальним недорозвитком мовлення. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації*: матеріали V Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (5 квітня 2016 року, м. Суми). Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. С. 119–123.

13. Проскуріна О.М., Кравченко А.І. Рівні ЗНМ та їх загальна характеристика. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації*: матеріали VII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції, (15 лютого 2018 року, м. Суми). Суми: ФОП Цьома С.П, 2018. С 104–108.
14. Рібцун Ю. В. Мовлення картка обстеження дітей четвертого року життя із ЗНМ. Київ: Освіта України, 2010. 12 с.
15. Рібцун Ю. В. Сходінками правильного мовлення: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 240 с.
16. Рібцун Ю. В. У країні Веселкових звуків. Альбом учителя-логопеда. Частина 1. Харків: Видавнича група «Основа», 2020. 96 с.
17. Рібцун Ю. В. У країні Веселкових звуків. Альбом учителя-логопеда. Частина 2. Харків: Видавнича група «Основа», 2020. 80 с.
18. Рібцун Ю.В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс. Київ: Освіта України, 2011. 292 с.
19. Тарасун В.В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник для вищих навчальних закладів. Київ: «Каравела», 2017. 316 с.
20. Трофименко Л.І. Шляхи подолання загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку: монографія. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 104 с.
21. Хрестоматія з логопедії: навчальний посібник / авторський колектив: Н.В. Базима, О.Б. Качуровська, М.К. Шеремет; уклад.: С.В. Федоренко, І.С. Марченко; за заг. ред. М.К. Шеремет. Київ : «Книга-плюс», 2019. 496 с.

Тема 2: «Формування лексичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ

1.1. Розвиток лексичної сторони мовлення в онтогенезі

1.2. Загальна характеристика мовлення дітей із ЗНМ

1.3. Особливості розвитку лексичної системи мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ

1.4. Напрямки логопедичної роботи з корекції формування лексики у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення

РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ

2.1. Методика обстеження лексичної системи мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ

2.2. Корекційно-розвивальна робота з формування лексики дітей дошкільного віку із ЗНМ

2.3. Аналіз результатів дослідження

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Мета дослідження – розробити напрями і зміст подолання порушень лексичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ .

Об'єкт дослідження – особливості лексичної сторони мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ.

Предмет дослідження – процес формування лексичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних літературних джерел з проблеми формування лексичної сторони мовлення у дітей із ЗНМ дошкільного віку.

2. Виявити структурні компоненти мовлення й охарактеризувати їх особливості у дітей із ЗНМ дошкільного віку.

3. Визначити напрями і зміст формування лексичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ.

4. Розробити та експериментально перевірити визначені напрями та зміст формування лексичної сторони мовлення у дітей дошкільного віку із ЗНМ в умовах ЗДО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 02.09.2024 р.).

2. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика. Теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник / за ред. А.М. Богуш. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с.

3. Боклашук Н.Д. Технології мовленнєвого розвитку. Різновікові групи. *Логопед*. 2014. № 8. С. 32–36.

4. Бондарь В.І., Синьова В.М. Дефектологічний словник: навчальний посібник. Київ: «МП Леся», 2011. 528 с.

5. Брушевська І.М., Цимбалюк О.Л. Методичні аспекти логопедичного супроводу дітей-логопатів старшого дошкільного віку. *Логопед*. 2014. №6. С. 2–4.

6. Брушневська І.М. Формування механізмів мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку із ЗНМ. *Пріоритетні напрями розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 11–12 серп. 2017 р. Одеса, 2017. С. 38–41.

7. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина перша. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 335 с.

8. Дара С. Корекційні заняття з логопедії у дошкільних закладах. Частина друга. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 197 с.

9. Кляп М.І. Формування лексико-граматичної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення. *International scientific and practical conference «Innovations and modern technology in educational system: contribution of Poland and Ukraine»*. Conference Proceedings, May 5-6, 2017, Sandomierz. P. 79–83.

10. Кривоніс Д.О. Гра як засіб мовленнєвого розвитку дошкільників із загальним недорозвитком мовлення. *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти*: зб. наук. пр.; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди; редкол.: Ю.Д. Бойчук (голов. ред.), Т.Ю. Маркіна, Л.Є. Перетяга. Харків: ХНПУ, 2020. С. 181–186.

11. Линдіна Є.Ю., Ревуцька О.В. Технології логопедичного обстеження: навчально-методичний посібник / упор. Є.Ю. Линдіна, О.В. Ревуцька. 2-е видання, доповнене та доопрацьоване. Київ: Освіта України, 2021. 218 с.

12. Логопедія: підручник для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю «Корекційна освіта (за нозологіями)» / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, С.Ю. Конопляста, ...[та ін.]; за ред. М.К. Шеремет; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. 5-те вид., перероб. та доп. Київ: Слово, 2018. 856 с.

13. Манько Н.В. Методичні засади використання комп'ютерних технологій у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна*

педагогіка та спеціальна психологія. 2011. Вип. 18. С. 150–153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2011_18_40 (дата звернення: 02.09.2024 р.).

14. Олефір О.І. Особливості лексико-граматичної складової мовлення у дітей із загальним недорозвитком мовлення. *Витоки педагогічної майстерності*. 2018. Випуск 22. С. 153–157.

15. Проскуріна О.М., Кравченко А.І. Рівні ЗНМ та їх загальна характеристика. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації*: матеріали VII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (15 лютого 2018 року, м. Суми). Суми: ФОП Цьома С.П, 2018. С. 104–108.

16. Ревуцька О.В. Інноваційні технології в спеціальній освіті: навч. посібник. Бердянськ: БДПУ, 2018. 216 с.

17. Рібцун Ю.В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 239 с.

18. Рібцун Ю.В. Сходінками правильного мовлення: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець. 2017. 240 с.

19. Тарасун В.В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник для вищих навчальних закладів. Київ: «Каравела», 2017. 316 с.

20. Чурай О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення. *Таврійський вісник освіти*. 2015. №3 (51). С. 132–137.

21. Шеремет М.К., Мартиненко І.В. Хрестоматія з логопедії: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2010. 650 с.

22. Шеремет М.К., Стахова Л.Л., Кравцова І.В., Кравченко А.І. Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації). Суми: Сум ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2014. 112 с.

Тема 3: «Корекція звуковимови у дітей дошкільного віку із дислалією»**ЗМІСТ****ВСТУП****РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИСЛАЛІЄЮ**

1.1. Теоретичний аналіз дислалії як порушення звуковимови в наукових дослідженнях

1.2. Характеристика мовлення дітей при різних видах та формах дислалій

1.3. Методи та форми корекції звуковимови в дітей дошкільного віку з дислалією

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З КОРЕКЦІЇ ЗВУКОВИМОВИ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИСЛАЛІЄЮ

2.1. Діагностика стану сформованості звуковимови в дітей дошкільного віку з дислалією

2.2. Експериментальне впровадження методики корекції звуковимови в дітей дошкільного віку з дислалією

2.3. Аналіз результатів експериментального дослідження

ВИСНОВКИ**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ****ДОДАТКИ****ВСТУП**

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально вивчити ефективність методики корекції звуковимови в дітей дошкільного віку з дислалією.

Об’єкт дослідження – звуковимова дітей дошкільного віку з дислалією.

Предмет дослідження – особливості корекції звуковимови в дітей дошкільного віку з дислалією.

Завдання дослідження:

1. Розкрити теоретичні основи проблеми мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку з дислалією та її корекції.
2. Провести діагностику стану розвитку звуковимови у дітей дошкільного віку з дислалією.
3. Запропонувати та експериментально перевірити ефективність методики корекції звуковимови в дітей дошкільного віку з дислалією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болба В. Чернетка логопеда: матеріали для корекційної роботи з виправлення мовленнєвих порушень у дітей. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 109 с.
2. Брушневська І. Закономірності розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. *Педагогічний часопис Волині*. 2016. №1. С. 70–75.
3. Гаврилова Н.С. Класифікації порушень мовлення. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна*. 2012. Вип. 19 (1). Кам'янець-Подільський: Медобори, 2012. С. 327–349.
4. Гаврилова Н.С. Методика корекції вад вимови фонем у дітей з дислалією, ринолалією та дизартрією. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2011. Вип. 18. С. 27–34.
5. Журавльова Л.С. Логопедична робота з дітьми дошкільного віку засобами фольклору. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2012. №6 (53). С. 64–72.
6. Зозуля А.В. Театралізована діяльність як засіб мовленнєвого розвитку дошкільників. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2015. №4. С. 151–157.

7. Кондратенко В.О., Волошина Ю.А. Особливості мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку з дислалією. *Логопедія*. 2013. № 4. С. 39–43.
8. Конопляста С.Ю., Сак Т.В. Логопсихологія: навчальний посібник / за ред. М.К. Шеремет. Київ: Знання, 2010. 293 с.
9. Логопедія: підручник / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, С.Ю. Конопляста, В.О. Кондратенко, Н.В. Чередніченко, І.С. Марченко, В.В. Тищенко, І.В. Мартиненко, О.Ю. Ромась. 3-ге вид., переробл. та доповн.. Київ: Слово, 2015. 769 с.
10. Марченко І.С. *Спеціальна методика початкового навчання української мови*. Логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників: навч. посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 288 с.
11. Проць М., Скалич Л. Театрально-ігрова діяльність дошкільнят як вид художньо-мовленнєвої діяльності. *Молодь і ринок*. 2014. №8. С. 80–84.
12. Рібцун Ю. Дислалія: причини, прояви, шляхи подолання. *Дошкільнє виховання*. 2017. №2. С.5–9.
13. Рібцун Ю.В. До питання диференційної діагностики дислалії та мінімальних проявів дизартрії. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*: зб. наук. пр. Вип. №21. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. С. 226–230.
14. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / укл. В.В. Тищенко, Є.Ю. Линдіна. Київ: «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
15. Тарасун В.В. Логодидактика: навчальний посібник. 2-е видання. Київ: Видавничий дім «Слово», 2011. 392 с.
16. Федорович Л.О., Лукаш Л.О. Особливості соціально-психологічного статусу дітей з дислалією в колективі ровесників з нормальним мовленнєвим розвитком. *Логопедія*. 2012. №2. С. 88–90 .
17. Шадура О. Ротацізм. 10 способів постановки звуку [Р]. *Дефектолог: всеукраїнське видання для фахівців*. 2017. №10. С. 17–21.

18. Шеремет М.К. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В.М. Синьова. Київ: МП Леся, 2011. 528 с.

19. Шеремет М.К., Боряк О.В. Неврологічні основи логопедії: навч. посіб. Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. 252 с.

Тема 4: «Корекція мовлення дітей із сенсорною алалією»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ СЕНСОРНОЮ АЛАЛІЄЮ

- 1.1. Поняття алалії та її класифікації
- 1.2. Характеристика механізмів сенсорної алалії
- 1.3. Мовленнєва симптоматика сенсорної алалії

РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ СЕНСОРНОЮ АЛАЛІЄЮ

- 2.1. Методика обстеження мовлення у дітей із сенсорною алалією
- 2.2. Розвиток самостійного мовлення у дітей із сенсорною алалією.
- 2.3. Аналіз результатів дослідження розвитку мовлення у дітей із сенсорною алалією

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально апробувати ефективність методики розвитку самостійного мовлення у дітей із сенсорною алалією.

Об’єктом дослідження є мовленнєва симптоматика сенсорної алалії.

Предмет дослідження – розвиток самостійного мовлення у дітей із сенсорною алалією.

Завдання дослідження:

1. Розкрити теоретичні основи проблеми мовленнєвого розвитку дітей із сенсорною алалією.
2. Визначити механізми та мовленнєву симптоматику сенсорної алалії.
3. Провести обстеження мовлення дітей із сенсорною алалією.
4. Здійснити експериментальну корекційну роботу з розвитку мовлення у дітей із сенсорною алалією та проаналізувати результати дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брушневська І.М., Рібцун Ю.В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: методика формування: навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя: ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2020. 124 с.
2. Зелінська-Любченко К.О. Аналіз сучасних досліджень патогенезу алалії. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19, Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* Київ, 2017. Вип. 33. С. 22–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2017_33_6 (дата звернення: 02.09.2024 р.).
3. Зозуля А.В. Театралізована діяльність як засіб мовленнєвого розвитку дошкільників. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки.* 2015. №4. С. 151–157.
4. Конопляста С.Ю., Сак Т.В. Логопсихологія: навчальний посібник / за ред. М.К. Шеремет. Київ: Знання, 2010. 293 с.
5. Линдіна Є.Ю., Ревуцька О. В. Технології логопедичного обстеження: навчально-методичний посібник / упор. Є.Ю. Линдіна, О.В. Ревуцька. 2-е видання, доповнене та доопрацьоване. Київ: Освіта України, 2021. 218 с.
6. Логопедія: підручник / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, С.Ю. Конопляста, В.О. Кондратенко, Н.В. Чередніченко, І.С. Марченко,

В.В. Тищенко, І.В. Мартиненко, О.Ю. Ромась. 3-ге вид., переробл. та доповн.. Київ: Слово, 2015. 769 с.

7. Мартиненко І.В. Системні порушення мовлення в ракурсі медико-психолого-педагогічних досліджень мовлення. *Логопедія: науково-методичний журнал*. 2017. №10. С. 41–48.

8. Марченко І. С., Засулько І. О. Науково-теоретичні основи проблеми комунікативного розвитку дітей із алалією. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19, Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. Київ, 2017. Вип. 33. С. 36–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2017_33_9 (дата звернення: 02.09.2024 р.).

9. Марченко І.С. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку з важкими порушеннями мовлення. *Логопедія*. 2013. № 3. С. 52–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/logoped_2013_3_12 (дата звернення: 02.09.2024 р.).

10. Марченко І.С. *Спеціальна методика початкового навчання української мови*. Логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників: навч. посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 288 с.

11. Марченко І.С. Спеціальна методика розвитку мовлення: логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. Київ: Слово, 2015. 307 с.

12. Рібцун Ю.В. Звукові намистинки. Формування мовленнєвої полікомпетентності дошкільників: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 200 с.

13. Рібцун Ю.В. Сходінками правильного мовлення: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 240 с.

14. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / укл. В.В. Тищенко, Є.Ю. Линдіна. Київ: «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.

15. Тарасун В.В. Логодидактика: навчальний посібник. 2-е видання. Київ: Видавничий дім «Слово», 2011. 392 с.
16. Тищенко В.В. Диференційна діагностика алалії та інших порушень психофізичного розвитку. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2011. Вип. 18. С. 246–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2011_18_65 (дата звернення: 02.09.2024 р.).
17. Тищенко В.В. Класифікації порушень мовленнєвого розвитку: сучасний стан, протиріччя та шляхи їх усунення. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2016. Вип. 29. С. 112–118.
18. Хрестоматія з логопедії: навчальний посібник / авторський колектив: Н.В. Базима, О.Б. Качуровська, ... М.К. Шеремет; уклад.: С.В. Федоренко, І.С. Марченко; за заг. ред. М.К. Шеремет. Київ: «Книга-плюс», 2019. 496 с.
19. Шеремет М.К. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В.М. Синьова. Київ: МП Леся, 2011. 528 с.
20. Шеремет М.К., Боряк О.В. Неврологічні основи логопедії: навч. посіб. Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. 252 с.
21. Шеремет М.К., Коломієць Ю.В., Апухтіна В.В. Психо-мовленнєвий розвиток дітей із мовленнєвими порушеннями. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. Вип. 26. С. 268–272.

Тема 5: «Особливості корекції дисграфії у молодших школярів»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЯВІВ ДИСГРАФІЇ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

1.1. Теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури з теми дослідження

1.2. Специфіка проявів форм дисграфії та дислексії у молодших школярів

1.3. Способи діагностики та етапи корекції дисграфії у молодших школярів

РОЗДІЛ II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРЕКЦІЇ ДИСГРАФІЇ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

2.1. Методика обстеження проявів дисграфії у молодших школярів

2.2. Корекція дисграфії у дітей молодшого шкільного віку

2.3. Аналіз результатів експериментального дослідження

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально вивчити особливості корекції дисграфії у дітей молодшого шкільного віку.

Об’єкт дослідження – писемне мовлення молодших школярів.

Предмет дослідження – корекція помилок на письмі у дітей молодшого шкільного віку з дисграфією.

Завдання дослідження:

1. Розкрити теоретичні основи проблеми формування писемного мовлення у молодших школярів з дисграфією.

2. Провести обстеження писемного мовлення та опрацювати результати вивчення дисграфії у молодших школярів.

3. Здійснити експериментальну корекційну роботу з корекції дисграфії у дітей молодшого шкільного віку та проаналізувати результати експериментального дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василенко Н. В. Корекційна робота. Дисграфія. *Логопед.* 2012. № 1. С. 20–23.
2. Гасс Г. А. Рання діагностика порушень писемного мовлення в дітей: дисграфія. *Логопед.* 2014. № 10. С. 10–11.
3. Данілавічюте Е.А. Концептуальні засади вивчення порушень письма з позицій діяльнісного підходу. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: наук.-метод. зб. / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. К.: Науковий світ, 2010. вип. 1. С. 81–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ooop_2010_1_16 (дата звернення: 02.09.2024 р.).*
4. Денисенко Л.В. Усунення оптичної дисграфії. *Логопед.* 2015. № 5. С. 33–36.
5. Друзенко С.О. Рання діагностика порушень писемного мовлення в дітей з тяжкими вадами мовлення. *Логопед.* 2015. №2. С. 2–7.
6. Конопляста С.Ю., Сак Т.В. Логопсихологія: навчальний посібник / за ред. М.К. Шеремет. Київ: Знання, 2010. 293 с.
7. Кравченко І. Подолання дисграфії: логопедичне заняття. *Дефектолог.* 2014. № 1. С. 47–51.
8. Логопедія: підручник / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, С.Ю. Конопляста, В.О. Кондратенко, Н.В. Чередніченко, І.С. Марченко, В.В. Тищенко, І.В. Мартиненко, О.Ю. Ромась. 3-ге вид., переробл. та доповн.. Київ: Слово, 2015. 769 с.
9. Любарька О.О. Логопедичні заняття для дітей з оптичною дисграфією. *Логопед.* 2015. № 12. С. 32–36.
10. Скрипниченко С.М. Корекція артикулярно-акустичної форми дисграфії. Диференціація звуків [с] – [ш]. *Логопед.* 2012. № 11. С. 23–27.
11. Тарасун В.В. Логодидактика: навчальний посібник. 2-е видання. Київ: Видавничий дім «Слово», 2011. 392 с.

12. Химирода Л.О. Рання діагностика дітей із дислексією та дисграфією. *Логопед.* 2017. № 6. С. 38–42.
13. Хрестоматія з логопедії: навчальний посібник / авторський колектив: Н.В. Базима, О. Б. Качуровська, ... М.К. Шеремет; уклад.: С.В. Федоренко, І.С. Марченко; за заг. ред. М.К. Шеремет. Київ: «Книга-плюс», 2019. 496 с.
14. Чередніченко Н. В., Клименко І. В., Тенцер Л. В. Порушення письма у молодших школярів: діагностика та корекція: навчально-методичний посібник. Київ: ДІА, 2016. 248 с.
15. Чередніченко Н.В., Пелешенко О.С. Діагностика фонетико-графічних умінь та навичок у молодших школярів із ФФНМ. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. Вип. 23. С. 266–273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2013_23_81 (дата звернення: 02.09.2024 р.).
16. Чижова Т.І. Причини дисграфії та шляхи її усунення. *Початкове навчання та виховання.* 2010. № 3. С. 12–16.
17. Шеремет М.К. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В.М. Синьова. Київ: МП Леся, 2011. 528 с.
18. Шеремет М.К., Боряк О.В. Неврологічні основи логопедії: навч. посіб. Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. 252 с.
19. Шеремет М.К., Боряк О.В. Неврологічні основи логопедії: навчальний посібник. Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. 273 с.
20. Якимчук Г. До школи підготовленими: профілактика дислексії та дисграфії. *Дошкільне виховання.* 2016. № 7. С. 19–21

7. ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарь В.І., Синьова В.М. Дефектологічний словник: навчальний посібник. Київ: «МП Леся», 2011. 528 с.

2. Брушневська І.М., Рібцун Ю.В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: методика формування: навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2020. 124 с.

3. Вибрані праці з логопедії / Є. Ф. Соботович; уклад.: Тищенко В.В., Линдіна Є.Ю. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2015. 305 с.

4. Конопляста С.Ю. Психолого-педагогічні основи комплексної корекції мовленнєвого розвитку дітей з ринолалією: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / С.Ю. Конопляста; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К., 2010. 46 с.

5. Линдіна Є.Ю., Ревуцька О. В. Технології логопедичного обстеження: навчально-методичний посібник / упор. Є.Ю. Линдіна, О.В. Ревуцька. 2-е видання, доповнене та доопрацьоване. Київ: Освіта України, 2021. 218 с.

6. Логопедія: підручник для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю «Корекційна освіта (за нозологіями)» / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, С. Ю. Конопляста, ...[та ін.]; за ред. М.К. Шеремет; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. 5-те вид., перероб. та доп. Київ: Слово, 2018. 856 с.

7. Мартиненко І.В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення: монографія. Київ: ДІА, 2016. 304 с.

8. Мороз Л., Стахова Л., Кравченко І. Логопедичний супровід як складова комплексного супроводу дітей із порушенням психофізичного розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2019, №8 (92), С. 401–411. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/39.pdf> (дата звернення: 02.09.2024 р.).

9. Рібцун Ю. В. Дитина з порушеннями мовленнєвого розвитку: метод. посіб. Київ: ТОВ «Літера ЛТД», 2019. 40 с.

10. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого

року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: прогр.-метод. комплекс. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 272 с.

11. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Харків: Вид. група «Основа», 2013. 239 с.

12. Рібцун Ю.В. Дошкільнятко: корекційно-розвивальна і навчально-виховна робота з дітьми із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 192 с.

13. Рібцун Ю.В., Брушневська І.М. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс: навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2020. 112 с.

14. Смирнова І.А. Принципи логопедичної діагностики порушень мовного розвитку дошкільнят. *Дошкільна педагогіка*. 2016. №5. С. 16–18.

15. Тарасун В.В. Логодидактика: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Слово, 2011. 392 с.

16. Тарасун В.В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник для вищих навчальних закладів. Київ: «Каравела», 2017. 316 с.

17. Хрестоматія з логопедії: навчальний посібник / авторський колектив: Н.В. Базима, О.Б. Качуровська, ... М.К. Шеремет; уклад.: С.В. Федоренко, І.С. Марченко; за заг. ред. М.К. Шеремет. Київ: «Книга-плюс», 2019. 496 с.

18. Шеремет М.К., Боряк О.В. Неврологічні основи логопедії: навчальний посібник. Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. 273 с.

19. Шеремет М.К., Стахова Л.Л., Кравцова І.В., Кравченко А.І. Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації). Суми: Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2014. 112 с.

8. ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульної сторінки

Рівненський державний гуманітарний університет

Педагогічний факультет

Кафедра дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти
імені проф. Т.І. Поніманської**КУРСОВА РОБОТА****з логопедії**

на тему:

«...»

Здобувач в/о ... курсу, групи ...

денного / заочного відділення

спеціальності 012 ДО / 016 СО

ППП здобувача в/о

Керівник: посада, ППП керівника

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії

Рівне – 2024

Зразок змісту курсової роботи

Тема: «Використання логопедичної ритміки у системі корекційної роботи з подолання заїкання»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕНЬ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГОРИТМІКИ У СИСТЕМІ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ПОДОЛАННЯ ЗАЇКАННЯ.....	6
1.1. Поняття про заїкання.....	6
1.2. Психолого-педагогічна характеристика дітей, які заїкаються.....	12
1.3. Загальні основи та засади використання логопедичної ритміки у роботі з дітьми.....	17
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РИТМІКИ ПРИ КОРЕКЦІЇ ЗАЇКАННЯ У ДІТЕЙ.....	24
2.1. Обстеження мовлення дітей із заїканням.....	24
2.2. Застосування логоритміки в корекції заїкання у дітей.....	30
2.3. Аналіз отриманих результатів дослідження.....	33
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	40
ДОДАТКИ	

Приклад посилання в тексті курсової роботи на цитату, взяту з літературного джерела, яке значиться в списку літератури під №12, зі сторінки 63 (посилання оформляється в квадратних дужках):

У своїх працях Дуткевич Т.В. зазначає, що «сюжет та зміст гри визначені задумом дітей, тому становлять основу уявної ситуації як неодмінної психологічної умови сюжетно-рольової гри» [12, с. 63].

Зразок оформлення списку використаних джерел

1. Андросова В.М. Дислалія: хрестоматія. Ч.І: навч. посібник для студентів напряму підготовки «Корекційна освіта. Логопедія» вищих педагогічних навчальних закладів / упор. В.М. Андросова. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2012. 264 с.
2. Андросова В.М. Дислалія: хрестоматія. Ч.ІІІ: навч. посібник для студентів напряму підготовки «Корекційна освіта. Логопедія» вищих педагогічних навчальних закладів / упор. В.М. Андросова. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. 112 с.
3. Андросова В.М. Логопедична практика в дошкільному навчальному закладі: навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки «Корекційна освіта. Логопедія» вищих педагогічних навчальних закладів. Суми: СумДПУ ім.А. С.Макаренка, 2012. 260 с.
4. Бабич Н.М. Артикуляційна диспраксія у дітей із порушеннями мовлення: логопедичний та медичний аспекти. *Science and Educational a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2018. №VI (74). С. 7–11.
5. Гур'янова Т.А. Формування правильного мовлення у дітей дошкільного віку із заїканням. *Логопед.* 2020. №2. С. 2–5.
6. Давиденко К.А. Особливості обстеження порушення голосу в дітей дошкільного віку. *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти: зб. наук. пр. Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди; редкол.: Ю.Д. Бойчук (голов. ред.), Т. Ю. Маркіна, Л. Є. Перетяга. Харків: ХНПУ, 2020. С. 89–94.*
7. Заушнікова М.Ю. Комунікативна компетентність майбутнього логопеда: поняття, зміст та структура. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Додаток 3 до Вип. 36, Том II (18): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». Київ: Гнозис, 2016. С. 33–40.*

8. Зелінська-Любченко К.О. Аналіз сучасних досліджень патогенезу алалії. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* Київ, 2017. Вип. 33. С. 22–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2017_33_6 (дата звернення: 02.09.2024 р.).

9. Зелінська-Любченко К.О. Розвиток мовленнєвої діяльності удошкільників в умовах онто- та дизонтогенезу. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки : збірник наукових праць : вип. 7, у 2 т. / за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори – 2006, 2016. Т.1. С. 144–154.*

10. Зелінська-Любченко К.О. Фізіологічні механізми мовленнєвої діяльності. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки: збірник наукових праць / за ред. проф. А.Л. Ситченка. №1 (52), лютий 2016. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016. С. 277–281.*

11. Конова Ю.О. Особливості мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку із заїканням. *Інноваційні процеси в науці та освіті: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (13 листопада 2020 року): збірник тез.* Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 25–27.

12. Конопляста С.Ю., Синиця А.О. Дизартрія у систематиці мовленнєвих порушень (сучасний погляд). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи.* 2019. Вип. 66. С. 111–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_5_2019_66_28 (дата звернення: 02.09.2024 р.).

13. Кравченко А.І. Корекції заїкання засобами комплексної фізичної реабілітації: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2013.

178 с.

14. Кравченко А.І., Ливиненко В.А. Арттерапія та артпедагогіка в логопедичній роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012. 136 с.

15. Кравченко А.І., Мороз Л.В., Кравченко І. В. Вступ до спеціальності: навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Корекційна освіта. Логопедія» вищих педагогічних навчальних закладів. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012. 268 с.

16. Ласточкіна О.В. Логопедичний масаж: курс лекцій: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Корекційна освіта. Логопедія». Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2012. 100 с.

17. Линдіна Є.Ю., Ревуцька О.В. Технології логопедичного обстеження: навчально-методичний посібник / упор. Є.Ю. Линдіна, О.В. Ревуцька. 2-е видання, доповнене та доопрацьоване. Київ: Освіта України, 2021. 218 с.

18. Логопедичний масаж: курс лекцій для студентів спеціальності «Корекційна освіта. Логопедія» / упор. О.В. Ласточкіна. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2012. 100 с.

19. Логопедія: підручник для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю «Корекційна освіта (за нозологіями)» / М.К. Шеремет, В.В. Тарасун, С.Ю. Конопляста, ... [та ін.]; за ред. М.К. Шеремет; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. 5-те вид., перероб. та доп. Київ: Слово, 2018. 856 с.

20. Логопсихологія: навчальний посібник. 2-ге вид. / С.Ю. Конопляста, Т.В. Сак; ред. М.К. Шеремет. Київ: Знання, 2012. 293 с.

21. Лопатіна Г.О. Логопедичний масаж та гімнастика: навч. пос. Бердянськ: БДПУ, 2018. 214 с.

22. Мартиненко І.В. Диспраксія в структурі мовленнєвого дизонтогенезу дітей. *Науковий часопис Національного педагогічного університету*

імені М.П. Драгоманова. *Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2021. Вип. 40. С. 65–70.

23. Молошна І.А., Ласточкіна О.В. Особливості розвитку лексико-граматичної сторони мовлення із загальним недорозвитком мовлення. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації*: матеріали V Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (5 квітня 2016 року, м. Суми). Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. С. 119–123.

24. Пахомова Н.Г., Баранець І.В. Особистісний потенціал дитини старшого дошкільного віку із моторною алалією: психологічні особливості розвитку. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2020. 4(89). С. 75–87.

25. Соціально-правове забезпечення: навч. посібник для студентів спеціальності «Корекційна освіта. Логопедія» / упор. О.В. Ласточкіна. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2013. 140 с.

26. Химирода Л.О. Рання діагностика дітей із дислексією та дисграфією. *Логопед*. 2017. №6. С. 38–42.

27. Чеснокова Л.В., Золотарьова О.І. Заняття з логоритміки для дітей із вадами мовлення: посібник. Харків Основа, 2019. 159 с.

28. Шеремет М.К., Боряк О.В. Методика діагностики та корекції просодичної сторони мовлення дітей старшого дошкільного віку з дизартрією: навчально-методичний посібник. Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 143 с.

29. Якимчук Г. До школи підготовленими: профілактика дислексії та дисграфії. *Дошкільне виховання*. 2016. №7. С. 19–21.

30. Яковенко І.О., Чорна В.В. Особливості проведення логопедичного масажу для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 27. С. 112–115.

Зразок оформлення додатку

Додаток А

Порівняльна таблиця клінічної характеристики різних форм заїкання

Симптоматика	Форма заїкання	
	Невротична	Неврозоподібна
Мовленнєва активність	Різко знижена	Зазвичай підвищена
Локалізація судом	Здебільшого дихально-вокальні	Здебільшого в артикуляційному апараті
Темп мовлення	Різний	Тахіталія
Виразність мовлення	Різна	Мовлення невиразне, монотонне, глухе
Психомоторика (включаючи логомоторику)	Без виражених особливостей	Незграбність, скутість і одноманітність рухів, поганий почерк, млява міміка
Супутні рухи	Часті, мають мінливий характер	Дуже часті, стереотипні
Фіксація на важких звуках	Виражена	Слабкіше, ніж при невротичній формі заїкання
Перебіг заїкання	Хвилеподібне, виразність заїкання залежить від виразності психотравматичних переживань	Більш-менш постійний, з періодами погіршення, що залежить від ступеня перевтоми, мовленнєвого навантаження, соматичного стану
Дислексія, дисграфія, дискалькулія	Зрідка	Часто
Спрямованість в подоланні мовленнєвих порушень	Зазвичай висока, часом надмірна	Різко знижена

Косарева Г.М., Павлюк Т.О., Руденко Н.М., Гаєвська А.В. – укладачі

**Методичні рекомендації до виконання курсових робіт
з навчальних дисциплін «Логопедія», «Логопедія з методикою»**

**Методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальностей 016 Спеціальна освіта,
012 Дошкільна освіта з додатковою спеціальністю
016 Спеціальна освіта**

Підписано до друку: 2024 р.
Папір друк.60x84. Формат 1/16

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12